

Mgr Rafał Podleśny – KUL STALOWA WOLA

Nowa ewangelizacja a rodzina

Ur. 19.01.1976 r. w Tarnobrzegu. Absolwent Technikum Mechanicznego w Tarnobrzegu. W I. 1998-2003 studia magisterskie na Uniwersytecie Rzeszowskim – kierunek wychowanie techniczne w zakresie informatyki i ogólnotechnicznym. Stopień magistra w 2003 r. W I.2006/07 Studia Podyplomowe na Wydziale Wychowania Fizycznego Uniwersytetu Rzeszowskiego. Nauczyciel dyplomowany. Nauczyciel w Zespole Szkół i Zespole Szkół Ponadgimnazjalnych nr 3 w Tarnobrzegu. Od dnia 1 października 2009 roku pracownik naukowo-dydaktyczny na stanowisku asystenta w Katedrze Prawa Prywatnego na Wydziale Zamiejscowym Prawa i Nauk o Gospodarce Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II w Stalowej Woli zaś od 2010 r. w katedrze Pedagogiki Katolickiej Zamiejscowego Wydziału Nauk o Społeczeństwie. Redaktor techniczny czasopism: „Pedagogika Katolicka”, „Społeczeństwo i Rodzina”, „Przegląd Prawno-Ekonomiczny”. „Pedagogia Ojcostwa”, „Katoliku Pedagogikus”. Autor kilku artykułów naukowych. Zainteresowania badawcze: Rodzina w społeczeństwie informacyjnym, Ojciec rodziny, systemy zarządzania treścią, historia komputerów, systemy DTP.

Ewangelizacja jest to przepowiadanie światu Jezusa Chrystusa oraz Jego Ewangelii w celu realizacji wiecznego zbawienia człowieka.

W sensie ścisłym oznacza ona przekazywanie chrześcijańskiego Objawienia Bożego niechrześcijanom przez misje w celu chrystianizacji całej ludzkości i przemiany jej mentalności¹.

Początkowo termin *ewangelizacja* rozumiany był jako głoszenie Chrystusa tym ludziom, którzy Go nie znają, a więc w krajach misyjnych, niechrześcijańskich. Dopiero właśnie Sobór Watykański II rozszerzył zakres tego pojęcia na wszelką działalność Kościoła, która przez posługę słowa, świadectwo życia Słowem Boga, życia ewangelicznego, staje się właśnie ewangelicznym zaczynem w świecie².

Sługa Boży Jan Paweł II od początku swojego pontyfikatu uczył o Nowej Ewangelizacji, a jej potrzebę uzasadniał sytuacją, jaka zaistniała w świecie współczesnym, a więc zubożenie, sekularyzm i ateizm. Już podczas inauguracji swojej posługi Kościołowi

rozpoczął tę ewangelizację: „Nie lękajcie się! Otwórzcie, otwórzcie na oścież drzwi Chrystusowi! Otwórzcie dla Jego mocy zbawczej granice państw, systemów ekonomicznych, systemów politycznych, rozległe dziedziny kultury, cywilizacji, postępu!”³. To wołanie powtórzył Ojciec Święty w Adhortacji *Christifideles laici*, przypominając, że celem nowej ewangelizacji jest odnowienie życia duchowego poprzez ożywienie wiary i miłości. Cel ten jest najłatwiej osiągalny przez posługę dojrzałych wspólnot kościelnych, z których rodzina jest najbardziej podstawową. Dlatego też Papież rodzinę umieścił w centrum swojej posługi Kościołowi i uczynił ją jednym z priorytetów swej duszpasterskiej

¹ Por. KDK 53.

² Por. KK 35.

³ Por. ChL 34.

troski. Od początku pontyfikatu wiele uwagi poświęca rodzinie. Świadczy o tym Synod Biskupów zwołany już w 1980 roku, który miał przeanalizować sytuację rodziny i jej zadania we współczesnym świecie. Owocem tego Synodu była Adhortacja apostolska *Familiaris consortio*, (1981), którą z powodzeniem można nazwać podręcznikiem teologii małżeństwa i rodziny, i duszpasterstwa rodzin. W adhortacji tej Ojciec Święty przedstawił szeroki zespół zagadnień, poczynając od naszkicowania sytuacji, w jakiej obecnie znalazła się rodzina, poprzez przedstawienie zamysłu Bożego względem tej podstawowej wspólnoty, aby następnie ukazać jej zadania i sposoby ich realizacji we współczesnym Kościele i w świecie.

Rodzina chrześcijańska jest wbudowana w Kościół powszechny i jest powołana do budowania Królestwa Bożego w dziejach poprzez udział w życiu i posłannictwie Kościoła. Rodzinę chrześcijańską z Kościołem łączą wielorakie i mocne więzy, dzięki którym jest ona Kościołem „w miniaturze” (*Ecdesia domestica*). Więzy te sprawiają, że „jest ona swego rodzaju żywym odbiciem i historycznym ukazaniem tajemnicy Kościoła”⁴.

Kościół spełnia swe posłannictwo wobec rodziny, gdy głosi jej Słowo Boże, sprawuje sakramenty, dzięki którym wzbogaca i umacnia małżeństwo, rodzinę chrześcijańską, łaską Chrystusa oraz przez „głoszenie z nową mocą nowego przykazania miłości Kościół pobudza i prowadzi rodzinę chrześcijańską do służby miłości”⁵.

Również każda rodzina chrześcijańska jest wpisana w tajemnicę Kościoła, uczestniczy w jego zbawczym posłannictwie (FC 49), a to dlatego, że jest wspólnotą życia i miłości (FC 50).

⁴ Familiaris Consortio 49

⁵ Tamże

⁶ Familiaris Consortio 52

⁷ Tamże 53

„Posłannictwo rodziny jest zakorzenione w chrzcie świętym, a przez łaskę sakramentu małżeństwa otrzymuje nową moc dla przekazywania wiary, dla uświęcania i przemiany współczesnego społeczeństwa wedle zamysłu Bożego”⁶. Rodzina chrześcijańska buduje Królestwo Boże w dziejach ludzkości „poprzez samą codzienną rzeczywistość, określoną i wyznaczoną przez jej warunki życiowe, a więc poprzez miłość małżeńską i rodzinną” (FC 50), czyli staje się podmiotem ewangelizacji.

Więzy Kościoła i rodziny oraz jej zadania realizują się poprzez potrójną funkcję: profetyczną, kapłańską i królewską.

Otwiera się tu szerokie pole ewangelizacji poprzez rodzinę. Sługa Boże Jan Paweł II wskazał na nie, określając rodzinę jako:

- a. Wspólnotę wierzącą i ewangelizującą,
- b. Wspólnotę w dialogu z Bogiem,
- c. Wspólnotę w służbie człowieka.

a. Rodzina chrześcijańska, jako wspólnota wierząca i ewangelizująca. Małżonkowie chrześcijańscy są wezwani do przyjęcia Słowa Pańskiego „objawiającego im zdumiewającą nowość - Dobrą Nowinę - ich życia małżeńskiego i rodzinnego, które Chrystus uczynił świętym i uświęcającym” (FC 51). Małżonkowie najpierw sami mają przyjąć w wierze Słowo Boże, a następnie głosić je swoim dzieciom i „wszelkiemu stworzeniu” (por. Mk 16,15). Ojciec Święty wzywa, aby rodzice pełnili posługę ewangelizacyjną wobec dzieci od lat najmłodszych, aż do wieku dojrzewania i młodości⁷.

b. Rodzina chrześcijańska - wspólnotą w dialogu z Bogiem. Rodzina, która stanowi domowe sanktuarium Kościoła, jest miejscem sprawowania kultu - oddawania czci Panu Bogu i uświęcenia człowieka. W ro-

dzinie młody człowiek uczy się modlitwy, włączając się we wspólne uwielbienie Boga sprawowane przez małżonków i rodziców. Tu również jest sprawowana liturgia rodziny, a nade wszystko przygotowanie do życia sakramentalnego (Sakrament Pokuty i Pojednania, Eucharystia)⁸.

c. Rodzina chrześcijańska - wspólnota w służbie człowieka. Dzieci na łonie rodziny doświadczają miłości zarówno ze strony swoich rodziców, jak i rodzeństwa, dziadków, czy krewnych. Z kolei one same uczą się kochać i poświęcać dla innych. Dlatego można nazwać rodzinę najlepszą szkołą uspołecznienia dziecka. W rodzinie dziecko uczy się kształtować szlachetny charakter. Cały ten proces winien być owiany atmosferą ewangelicznej miłości⁹.

Zasygnalizowane zadania rodziny chrześcijańskiej ukazują płaszczyzny, na których może ona rozwijać dzieło ewangelizacji. Jan Paweł II w swoim dziele ewangelizacji rodziny poszedł jeszcze dalej i wskazał sposoby, a także metody, jakimi musi posłużyć się Kościół i rodzina, aby ta postęga była owocna.

Ewangelizacja rodziny w nauczaniu Jana Pawła II osiągnęła apogeum w roku 1994, kiedy to z inicjatywy ONZ równocześnie obchodzono w świecie „Międzynarodowy Rok Rodziny”. Kościół włączył się w obchody Roku Rodziny, a Ojciec Święty skierował wówczas List do Rodzin i List do Dzieci w Roku Rodziny, a ponadto wygłosił szereg katechez środowych, homilii o tematyce rodzinnej i innych przemówień. W jednej z nich (8 X 1994) Papież podkreślił znaczącą rolę rodziny w dziele nowej ewangelizacji: **„W Kościele i w społeczeństwie nadeszła**

teraz epoka rodziny, która jest powołana do odegrania pierwszoplanowej roli w dziele nowej ewangelizacji. W rodzinach oddanych modlitwie, aktywnie zaangażowanych w apostołat i w życie Kościoła, wyrosną autentyczne powołania nie tylko do formacji innych rodzin, ale także do życia szczególnej konsekracji”.

Poprzez chrześcijańską rodzinę, której twórcą jest sam Bóg wspólnota Kościoła żyje i spełnia przekazane sobie od Chrystusa posłannictwo (zob. Mt 28, 18-20; Mk 16, 15; Łk 24, 46-48; J 20, 21; 1 Kor 9,16). Rodzina jest podstawowym przedmiotem ewangelizacji i katechezy Kościoła, ale jest też jej nieodzownym i niczym nie zastąpionym twórczym podmiotem. Właśnie dlatego, aby nim być, aby nie tylko trwać w Kościele i czerpać z jego duchowych zasobów, ale także tworzyć Kościół w podstawowym jego wymiarze, rodzina musi być w sposób szczególny świadoma posłannictwa Kościoła i sobie właściwego udziału w tym posłannictwie¹⁰.

Papież Jan Paweł II, stwierdza wprost, że: **„Ewangelizacja jutra zależy w dużej mierze od Kościoła domowego. Jest on szkołą miłości, poznania Boga, poszanowania życia, godności człowieka”**¹¹.

Szczególna rola rodziny w dziele ewangelizacji wyrasta z jej sakramentalnego obdarowania i powołania. Sakrament małżeństwa nie tylko uzdalnia mężczyznę i kobietę do tworzenia wspólnoty osób w miłości, ale powołuje ich do świadectwa o Chrystusie i Jego miłości. Bez wątpienia rodzina jest podmiotem ewangelizacji, jedną z podstawowych wspólnot, która na

⁸ Por. Familiaris consortio 55-62

⁹ Por. Familiaris consortio 63 -64

¹⁰ Por. Jan Paweł II, Homilia na otwarciu VI Synodu Biskupów, 26.09.1980 r, Nauczanie Papieskie, t. III.2, (1980), Pallottinum, Poznań-Warszawa, 1986, s.386-387.

¹¹ Por. Jan Paweł II, Przemówienie inauguracyjne III Konferencji Ogólnej Episkopatów Ameryki Łacińskiej, Puebla 28.1.1979 r., Nauczanie Papieskie, t. II.1, (1979), Pallottinum, Poznań-Warszawa, 1990, s. 95.

różnych polach codziennego życia stwarza okazje do ewangelizacji¹².

W Familiaris consortio Papież wylicza cztery podstawowe ewangelizacyjne zadania rodziny:

1. Tworzenie wspólnoty osób;
2. Służba życiu;
3. Udział w rozwoju społeczeństwa
4. Uczestnictwo w życiu i posłannictwie Kościoła¹³. (FC 17)

Choć zadania te stanowią ważną całość misji rodziny, to jednak zdecydowana większość opracowań dotyczących owych zadań rodziny koncentruje się na jej posłannictwie w Kościele.

Zanim jednak przyjdzie rozważyć poszczególne płaszczyzny posłannictwa ewangelizacyjnego rodziny, warto odwołać się do podstaw, uzasadniających konieczność apostołskiego zaangażowania. Fundamentalne zakorzenienie apostołskiego powołania wpływa już z sakramentów inicjacji chrześcijańskiej. Natomiast przez łaskę sakramentu małżeństwa posłannictwo rodziny „otrzymuje nową moc dla przekazywania wiary, dla uświęcania i przemiany współczesnego społeczeństwa wedle zamysłu Bożego”¹⁴.

Małżonkowie świadomi sakramentu chrztu i bierzmowania, wzmocnieni sakramentem małżeństwa mają odkrywać zobowiązania moralne, płynące z darów sakramentalnych, czyli być świadkami i żywymi narzędziami posłannictwa Kościoła. Jan

Paweł II powie wprost, że małżonkowie poprzez sakrament stają się misjonarzami: „Sakrament małżeństwa, który podejmuje na nowo i nakłada obowiązek wszczepiony na chrzcie świętym i w bierzmowaniu obrony i szerzenia wiary, czyni małżonków i rodziców chrześcijańskich świadkami Chrystusa «aż po krańce ziemi», prawdziwymi i właściwymi «misjonarzami» miłości i życia”¹⁵.

Rodzina jest jedną z pierwszych odbiorców Nowej Ewangelizacji. Bł. Jan Paweł II mówił, że jest ona małym Kościołem. Pozostaje ona wciąż najważniejszą komórką społeczną, środowiskiem, w którym dokonuje się wychowanie przyszłych pokoleń, przekaz wartości.

W myśli społecznej Kościoła rodzina jest postrzegana i interpretowana jako rzeczywistość fundamentalna, etyczno-moralna i religijna, a nie tylko czysto biologiczna, socjologiczna, psychologiczna, etnologiczna czy kulturowa. Jest podstawową i żywotną komórką społeczną. W takim ujęciu rodzina jest społecznością naturalną, gdyż sama natura domaga się jej istnienia, ale też społecznością konieczną, gdyż bez niej nie może być odpowiedzialnie przekazywane życie i zachowywany rodzaj ludzki¹⁶.

Jednym ze znamienitych przejawów stosunku nauczania społecznego Kościoła do rodziny było stwierdzenie Jana Pawła II, że „polityka rodzinna musi być filarem i motorem wszelkiej polityki społecznej”¹⁷.

¹² Por. Jan Paweł II, Adhortacja apostołska Familiaris consortio, 51-54; Sobór Watykański II, Dekret o apostołstwie świeckich Apostolicam actuositatem, 2.6; Konstytucja dogmatyczna o Kościele, Lumen gentium, 35; K. Jeżyna, Rodzina podmiotem i przedmiotem nowej ewangelizacji, w: Człowiek, Miłość, Rodzina. „Humane Vitae” po 30 latach, Materiały z sympozjum KUL, 3-4.12.1998 r, red. J. Nagórny, K. Jeżyna, RW KUL, Lublin 1999, s. 281-316.

¹³ Por. Jan Paweł II, Adhortacja apostołska Familiaris consortio, 17.

¹⁴ Tamże 52

¹⁵ Tamże 54

¹⁶ Por. H. Skorowski, Moralność społeczna. Wybrane zagadnienia z etyki społecznej, gospodarczej i politycznej, Warszawa 1996, s. 50; Cz. Strzeszewski, Katolicka nauka społeczna, Warszawa 1985, s. 398.

¹⁷ Jan Paweł II, Encyklika Evangelium vitae, nr 91.

Stwierdzenie to stawia w obliczu pytania - czy intencją Jana Pawła II było wyłącznie pragnienie wyrażenia opinii, że polityka rodzinna ma bardzo duże, wręcz podstawowe i fundamentalne znaczenie dla polityki społecznej. Polityka rodzinna jest też dokładnie tym samym, czym napęd dla jakiejś większej konstrukcji - urzędzeniem wprowadzającym tę konstrukcję w ruch, mechanizmem powodującym jej działanie. Polityka społeczna jest „konstrukcją” dużą, obejmującą szereg różnych elementów: politykę ekonomiczną i demograficzną, politykę w zakresie ochrony zdrowia, politykę zatrudnienia i płac, politykę mieszkaniową, politykę kulturalną, politykę oświatowo-wychowawczą. Konstrukcja, jaką stanowi polityka społeczna, zawiera nie tylko całościowy obraz sytuacji człowieka w społeczeństwie i problemów oczekujących na rozwiązanie, ale przede wszystkim całościowy program wielokierunkowej działalności rządu i różnych jego instytucji, samorządu i organizacji pozarządowych. Musi ona posiadać jakiś fundament, oparcie, filar, który podtrzymywałby integralność tego programu, zespałał go w zwartą całość, nadawał mu głębszy sens, a tym samym wyposażał go w motywację stanowiącą o potencjale jego wewnętrznego dynamizmu. Można się, oczywiście, zastanawiać, jaki charakter winien posiadać filar, na którym należałoby oprzeć politykę społeczną. Ale ostateczny wynik owej refleksji będzie ciągle ten sam: rolę takiego filaru może i powinna pełnić polityka rodzinna, polityka nastawiona na dobro rodziny, na zapewnienie jej środków do codziennego bytowania i rozwoju. Ten filar nie jest wymyślony, ale oparty na pewnej istotnej prawdzie o czło-

wieku, zgodnie z którą sens swego życia zarówno jednostkowego jak i wspólnotowego w obrębie narodu, społeczeństwa i państwa, wiąże w pierwszym rzędzie z rodziną. Ona stanowi główny motyw jego życia, pracy i postępowania. Zadaniem polityki rodzinnej wobec polityki społecznej jest, nie tylko jej zespałanie i podtrzymywanie całościowego jej charakteru oraz wyposażanie jej w motywację stanowiącą o powstawaniu jej wewnętrznego dynamizmu, ale również bycie główną siłą motoryczną, siłą pobudzającą i skłaniającą ludzi do uczestnictwa w realizacji celów i zadań polityki społecznej, a cały jej system do sprawnego funkcjonowania. Wydaje się, że to wszystko stanowi o głębokiej trafności i treści stwierdzenia, że polityka rodzinna winna być filarem i motorem wszelkiej polityki społecznej¹⁸.

Papież Benedykt XVI przy każdej okazji zachęca do aktywnego i świadomego włączenia się w dzieło ewangelizacji i promocji człowieka. Wszystko po to, by „poświęcić wszystkie siły nowej ewangelizacji, zwłaszcza w tych krajach, gdzie Ewangelia została zapomniana albo spotyka się z rozpowszechnioną obojętnością z powodu szerzącego się sekularyzmu”¹⁹. Papież przypomina, że „wszędzie i zawsze” Kościół ma za zadanie głosić Ewangelię Jezusa Chrystusa. Misja ta przybiera różne formy, zależnie od okoliczności. W naszych czasach musi się ona zmierzyć ze zjawiskiem odchodzenia od wiary, które przejawia się coraz bardziej w społeczeństwach od wielu stuleci przenikniętych Ewangelią. Papież w swoich wypowiedziach podkreśla różne czynniki, które mogły doprowadzić do zaniku wrażliwości na obecność Boga w świecie. Chodzi

¹⁸ Por. Konferencja Episkopatu Polski, Służyć prawdzie o małżeństwie i rodzinie, Warszawa 2009, nr 134-168; A. Scola, Nauka społeczna Kościoła o rodzinie, „Społeczeństwo” 18 (2008), nr 4-5, s. 500-501.

¹⁹ Stolica Apostolska 12 października 2010 r. opublikowała List Apostolski Benedykta XVI w formie motu proprio *Ubicumque et semper*, wraz z którym została ustanowiona nowa dykasteria Kurii Rzymskiej - *Papieska Rada ds. Krzewienia Nowej Ewangelizacji*.

tu o procesy trwające od dawna. Poprzedni papież byli ich w pełni świadomi i dlatego już Paweł VI apelował do Kościoła o kompleksową ewangelizację oddalającego się od chrześcijaństwa świata. Dla Jana Pawła II nowa ewangelizacja była jednym z najważniejszych elementów jego posługi.

Narzędziem, którym Kościół posługuje się realizując program „nowej ewangelizacji” w życiu społecznym, w celu formowania „nowego człowieka”, promowania małżeństwa i rodziny oraz budowania „nowego społeczeństwa” jest - między innymi - jego nauka społeczna, zawierająca całokształt zasad, refleksji, kryteriów ocen i wytycznych działania. Kościół przypomina, że „nauka społeczna Kościoła nie jest jakąś trzecią drogą między liberalnym kapitalizmem i marksistowskim kolektywizmem, ani jakąś możliwą alternatywą innych, nie tak radykalnie przeciwstawnych wobec siebie rozwiązań, ale stanowi ona kategorię niezależną. Nie jest także ideologią, lecz dokładnym sformulowaniem wyników pogłębionej refleksji nad złożoną rzeczywistością ludzkiej egzystencji w społeczeństwie i w kontekście międzynarodowym, przeprowadzonej w świetle wiary i tradycji kościelnej. Jej podstawowym celem jest wyjaśnianie tej rzeczywistości poprzez badanie jej zgodności czy też niezgodności z nauką Ewangelii o człowieku i jego powołaniu doczesnym, a zarazem transcendentnym; zmierza zatem do ukierunkowania chrześcijańskiego postępowania [...]”. A ponieważ chodzi o naukę zmierzającą do kierowania postępowaniem człowieka, wynika z niej jako konsekwencja „zaangażowanie dla sprawiedliwości”, według roli, powołania i warunków każdego”²⁰.

Poznawanie nauki społecznej Kościoła, wraz z realizacją jej zasad w życiu społecz-

nym w jego różnych obszarach: polityce, gospodarce, kulturze i życiu międzynarodowym; przepowiadanie ewangelicznej prawdy o godności i prawach każdego człowieka oraz dawanie świadectwa swoim życiem każdego dnia głoszonej przez Ewangelię prawdzie, to podstawowe sposoby realizacji nowej ewangelizacji. Program nowej ewangelizacji wzywający do ustawicznego nawracania się i samowychowania w ramach permanentnej formacji, broniąc każdego i całego człowieka przed wszelkimi formami redukcjonizmu, przyczynia się do promocji małżeństwa i rodziny, a ostatecznie do humanizacji stosunków społecznych²¹.

STRESZCZENIE

Na przestrzeni ostatnich kilkudziesięciu lat, tematyka nowej ewangelizacji podejmowana była dość szeroko w wielu publikacjach, jak również znalazła swoje odbicie w powstaniu konkretnych dzieł w Kościele jak np. Szkoły Nowej Ewangelizacji czy przełożyła się na formacje w ruchach i stowarzyszeniach kościelnych. Celem artykułu nie jest szczegółowe zagłębienie się w zagadnienia nowej ewangelizacji, ale bardziej naświetlenie nowej ewangelizacji w odniesieniu do rodziny.

SUMMARY

Over the past few decades, the subject of the new evangelization was taken quite extensively in many publications, as well as was reflected in the creation of specific works in the Church, such as the School of the New Evangelization, or translated into the movements and formations of religious associations. The aim of the article is not to delve into the specific issues of the new evangelization, but more exposure the new evangelization for the family.

²⁰ Jan Paweł II, *Encyklika Sollicitudo rei socialis*, nr 41; por. także: Jan Paweł II, *Adhortacja Ecclesia in Europa*, nr 98; *Benedykt XVI, Encyklika Caritas in veritate*, nr 9.

²¹ Por. A. Skreczko, *Rodzina Bogiem silna*, Białystok 2004, s. 155-252.